

Informacja

na temat oceny wpływu wybranych założeń *Strategii Od pola do stołu* oraz *Strategii na rzecz bioróżnorodności* przygotowana przez COCERAL

Przedstawione ponad rok temu przez Komisję Europejską unijne strategie: *Od pola do stołu* oraz *Strategia na rzecz bioróżnorodności* stanowią fundamenty Europejskiego Zielonego Ładu. Od momentu ogłoszenia wyżej wskazanych strategii, wszystkie zainteresowane strony, analizując ich treść, coraz częściej wskazują na możliwe negatywne skutki ich wdrożenia dla przyszłości unijnego sektora rolno-spożywczego. Podnoszone jest także wzajemne wkluczanie się przyjętych założeń, związanych chociażby z redukcją śladu węglowego i wzmocnieniem zrównoważonego rozwoju produkcji i przetwórstwa rolnego. Niemniej jednak, podstawowym błędem podjętych działań, które budzą coraz większy niepokój wśród uczestników rynku jest wciąż nieprzeprowadzona analiza wpływu (*impact assessment*) dla tak daleko idących planów na poziomie Unii Europejskiej.

Mając na uwadze powyższe, jako organizacja aktywnie funkcjonująca w międzynarodowych zrzeszeniach reprezentujących sektor rolno-spożywczy, poniżej przedkładamy **najważniejsze wyniki branżowej oceny oddziaływania obu unijnych strategii na produkcję podstawowych gatunków roślin uprawnych w UE do 2030 r.** (*cały dokument w załączeniu*), przygotowanej przez COCERAL¹ oraz UNISTOCK², w zakresie czterech podstawowych założeń, tj.:

- 1) przeznaczenia co najmniej 10% gruntów na tzw. „obszary o dużej różnorodności”, który obejmuje ugory, żywopłoty, pasy buforowe, stawy i inne, w opracowaniu zdefiniowany jako grunty odłogowane,
- 2) osiągnięcia poziomu co najmniej 25% użytków rolnych UE w systemie rolnictwa ekologicznego do 2030 roku,
- 3) ograniczenia ogólnego użycia pestycydów o 50% oraz użycia bardziej szkodliwych pestycydów o 50% do 2030 roku,
- 4) redukcji użycia nawozów o co najmniej 20%, co ma spowodować ograniczenie strat składników odżywczych o co najmniej 50%.

W badaniu przyjęto cztery scenariusze³ odnoszące się do różnych poziomów realizacji ww. założeń na gruntach przeznaczonych pod uprawy podstawowych roślin uprawnych na które oddziałują ww. założenia w relacji do całkowitej powierzchni gruntów rolnych, tj. scenariusz z oddziaływaniem niskim, średnim, wysokim i ekstremalnym. W scenariuszu niskiego wpływu założono, że 25% wymogu odłogowania jest realizowane na gruntach ornych, a 75% na pozostałych gruntach rolnych. Dla scenariusza średniego wpływu, wartości te wynoszą odpowiednio 37,5% oraz 62,5%. Punktem odniesienia co do wielkości produkcji poszczególnych gatunków roślin uprawnych są dane z średniokresowej prognozy Komisji Europejskiej dla rynków rolnych i dochodowości na lata 2020–2030⁴.

¹ COCERAL - Europejskie Stowarzyszenie Handlowców na rynku zbóż, roślin oleistych, roślin strączkowych, oliwy z oliwek, olejów i tłuszczów, paszy dla zwierząt oraz dostaw dla rolnictwa.

² UNISTOCK - Europejskie stowarzyszenie profesjonalnych podmiotów zajmujących się portowym magazynowaniem rolniczych towarów masowych.

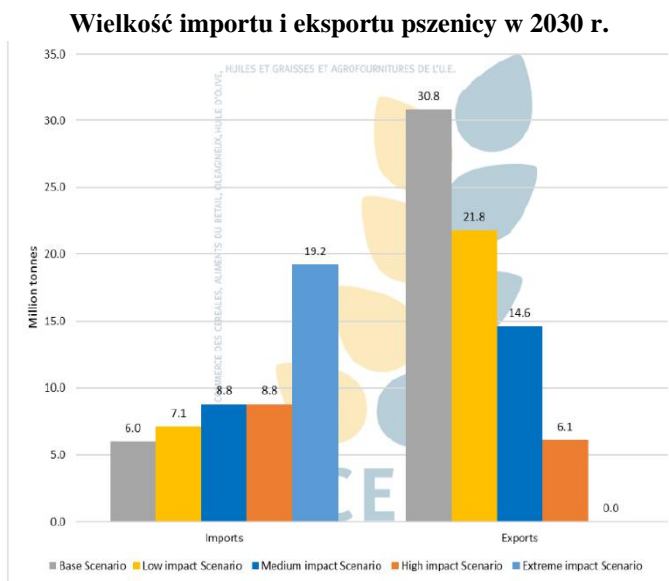
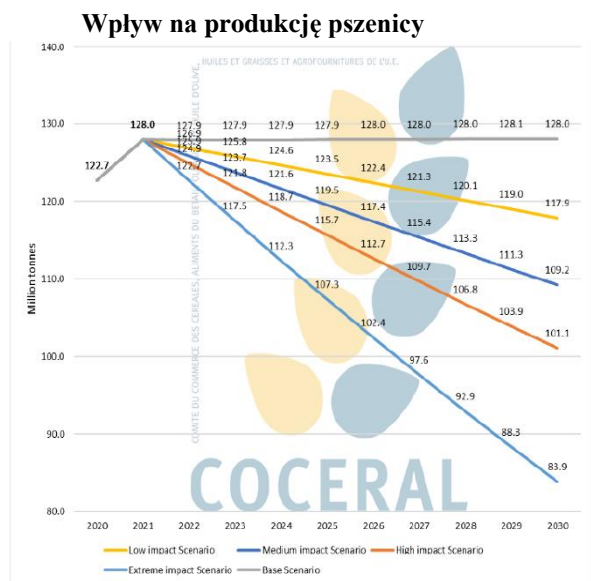
³ Szczegółowe założenia metodologiczne oraz obwarowania wynikające z wciąż trwającego procesu legislacyjnego związanego z implementacją Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 a także przygotowywanymi Planami Strategicznymi przez poszczególne państwa członkowskie zostały opisane w załączonym dokumencie.

⁴ https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures/markets/outlook/medium-term_en

Wyniki badania dla poszczególnych gatunków podstawowych roślin uprawnych dla UE-27

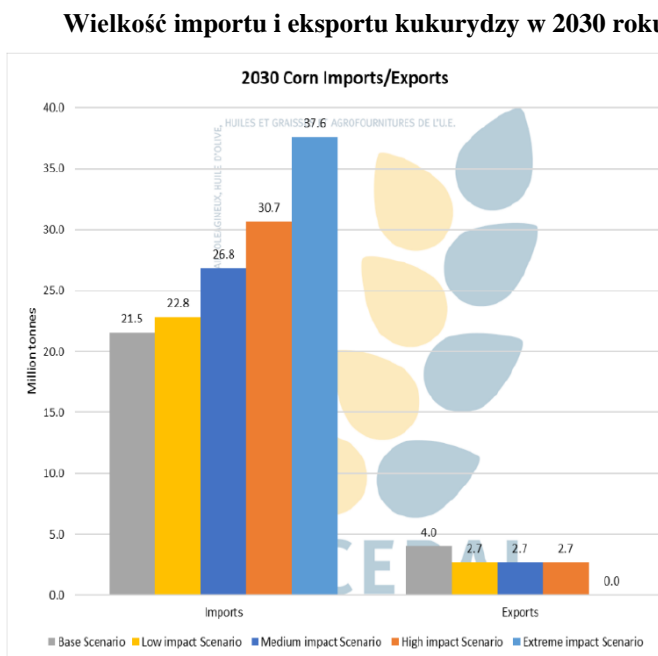
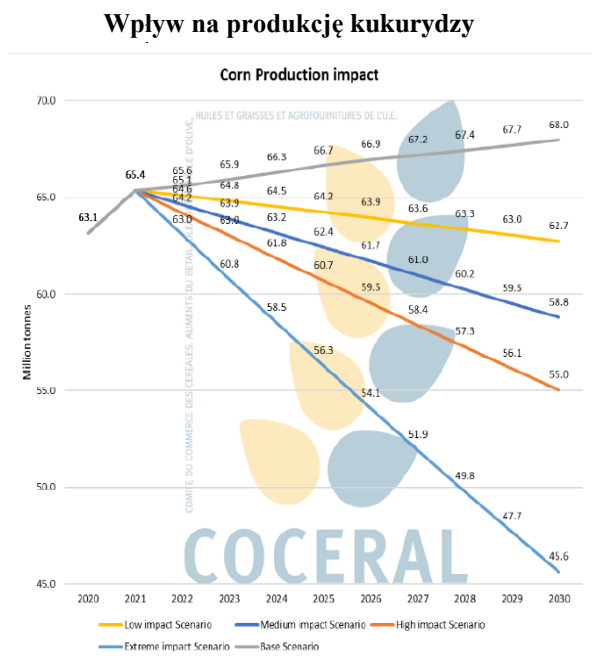
Pszenica

Prognozowana produkcja pszenicy w porównaniu z punktem odniesienia, wynikającym z analizy Komisji Europejskiej, w 2030 roku może spaść z przewidywanych 128,0 mln ton dla UE-27 odpowiednio o 8% (117,9 mln ton), 15% (109,2 mln ton), 21% (101,1 mln ton) i 35% (83,9 mln ton), zgodnie z odpowiednio scenariuszem niskiego, średniego, wysokiego i ekstremalnego wpływu.

Kukurydza

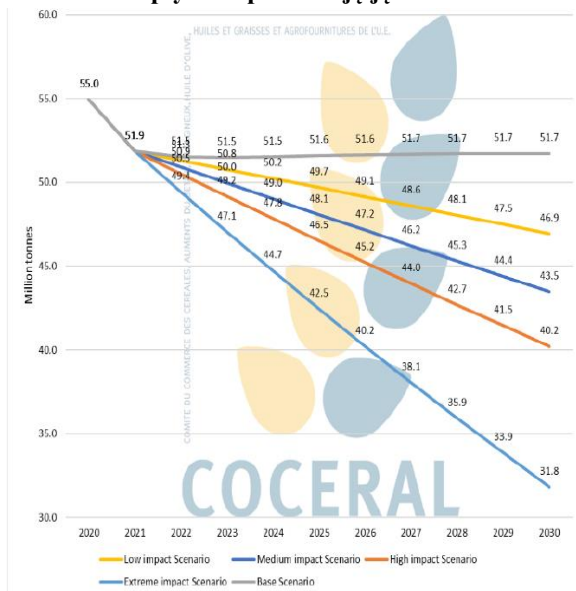
Prognozowana produkcja kukurydzy w porównaniu z punktem odniesienia w 2030 roku może spaść z przewidywanych 68,0 mln ton dla UE-27 odpowiednio o 8% (62,7 mln ton), 13% (58,8 mln ton), 19% (55,0 mln ton) i 33% (45,6 mln ton), zgodnie z odpowiednio scenariuszem niskiego, średniego, wysokiego i ekstremalnego wpływu.

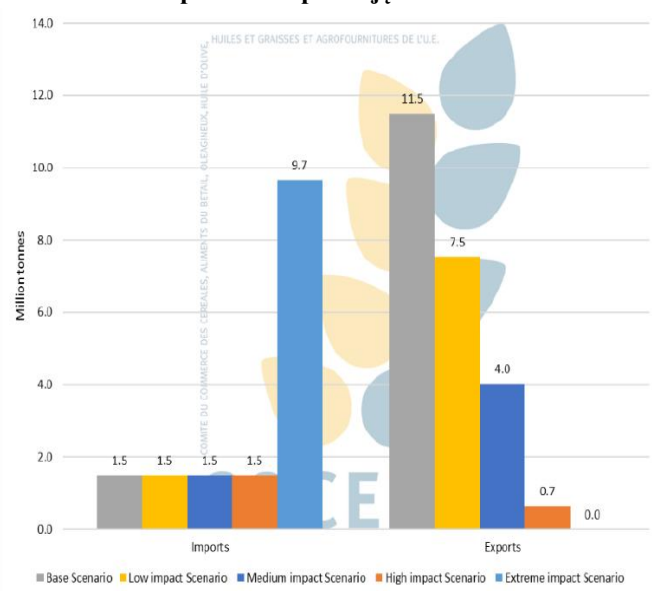
Jęczmień

Prognozowana produkcja jęczmienia w porównaniu z punktem odniesienia w 2030 roku może spaść z przewidywanych 51,7 mln ton dla UE-27 odpowiednio o 9% (46,9 mln ton), 16% (43,5 mln ton), 22% (40,2 mln ton) i 38% (31,8 mln ton), zgodnie z odpowiednio scenariuszem niskiego, średniego, wysokiego i ekstremalnego wpływu.

Wpływ na produkcję jęczmienia

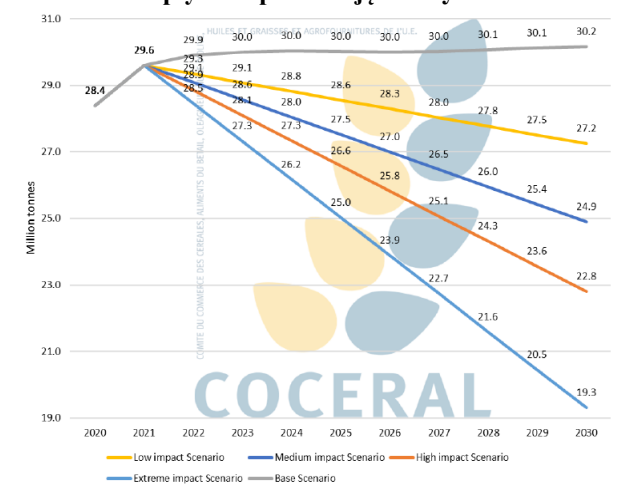
Wielkość importu i eksportu jęczmienia w 2030 r.

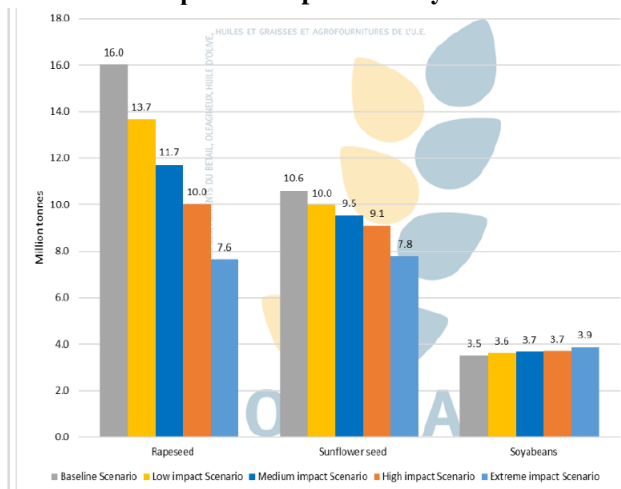
Rośliny oleiste (rzepak, słonecznik, soja)

Prognozowana produkcja roślin oleistych w 2030 roku **może spaść z przewidywanych 30,2 mln ton dla UE-27 odpowiednio o 10% (27,2 mln ton), 17% (24,9 mln ton), 24% (22,8 mln ton) i 36% (19,3 mln ton)**, zgodnie z odpowiednio scenariuszem niskiego, średniego, wysokiego i ekstremalnego wpływu. Autorzy zaznaczają, że prognozowany spadek produkcji przewidywany jest tylko w przypadku rzepaku i słonecznika, natomiast prognozują wzrost produkcji w przypadku soi w porównaniu ze scenariuszem bazowym.

Wpływ na produkcję oleistych

Wielkość importu i eksportu oleistych w 2030 r.

Z informacji zawartych w dokumencie wynika, że **produkcja wszystkich analizowanych gatunków roślin uprawnych (z wyjątkiem soi) we wszystkich scenariuszach będzie co roku systematycznie spadać do 2030 roku**. Najbardziej dotkniętą uprawą jest rzepak, którego produkcja w 2030 roku może spaść do poziomu 10 milionów ton (scenariusz średniego wpływu) w porównaniu z bazową prognozą 16 mln ton. To wiązać będzie się z koniecznością znaczącego wzrostu importu, co zważywszy na możliwy rozwój relacji handlowych między głównymi uczestnikami rynku jakimi są np. Kanada i Chiny, może być szczególnie trudne do zrealizowania. Ponadto, **dalsze ograniczenie upraw rzepaku to mniejsza podaż śruty rzepakowej, co wiązałoby się z jeszcze większym importem surowców białkowych**. W tym miejscu autorzy wskazują, że popyt na białko nie zostanie zaspokojony przez źródła alternatywne, takie jak białko z alg w perspektywie średnioterminowej, ani przez uprawę soi w UE, biorąc pod uwagę jej wielkość produkcji i różne parametry jakościowe.

W przypadku produkcji zbóż, która ma być mniejsza dla każdego z przyjętych wariantów wskazano, że aby zrównoważyć obniżki ilościowe i zbilansować popyt z podażą, UE musiałaby albo importować więcej

zbóż, albo zmniejszyć jego zużycie. Dla przykładu, w scenariuszu średniego oddziaływania popyt na pasze musiałby spaść o 13%, przy jednoczesnym założeniu spadku produkcji zwierzęcej, aby UE nie stała się importem netto zbóż. Ponadto, sytuacja ta miałaby również negatywny wpływ na inne branże sektora rolno-spożywczego.

W celu zrównoważenia bilansu z niższym poziomem produkcji, Unia Europejska stałaby się potencjalnie importem netto zbóż, co doprowadziłoby również do znacznie wyższego poziomu cen na rynku wewnętrznym i na świecie. **To z kolei wpłynie na wyższe koszty dla podmiotów znajdujących się na dalszych etapach łańcucha wartości oraz finalnie na konsumentów.**

W dokumencie odniesiono się również do sytuacji w ujęciu globalnym wskazując, że UE stając się importem netto nie będzie w stanie zaopatrzyć najbardziej potrzebujące regiony świata w podstawowe produkty spożywcze, takie jak pszenica. Zamiast tego inne regiony będą musiały zaangażować dodatkowe grunty pod jej uprawę jak np. Kazachstan. Jednak w przypadku Kazachstanu plonowanie pszenicy stanowi tylko 20% poziomu UE. Oznaczałoby to, że do wyprodukowania takiej samej ilości pszenicy co w UE trzeba będzie przeznaczyć pięć razy więcej gruntów rolnych lub znacząco zintensyfikować metody produkcji. Takie scenariusze nie stanowią jednak zrównoważonego rozwoju, który jest problemem globalnym, zwłaszcza gdy oczekuje się, że światowe rolnictwo będzie musiało produkować prawie 50% więcej żywności do 2050 roku.

W opracowaniu wskazano również, że w perspektywie krótko- i średnioterminowej przewidywany jest zwiększony popyt na surowce rolnicze do produkcji biodiesla i bioetanolu w celu zaspokojenia potrzeby dekarbonizacji sektora transportu UE. Tym samym, wraz ze zmniejszeniem produkcji nasion oleistych w UE nie zostanie zaspokojony popyt na surowce rodzimego pochodzenia do wykorzystania w biopaliwach.

Przedstawiając powyższe, **konieczne jest podejmowanie dalszych działań na forum Unii Europejskiej, zmierzających do przeprowadzenia przez Komisję Europejską pełnej oceny wpływu dla omawianych strategii i dopiero na podstawie otrzymanych wyników, podejmowanie inicjatyw prawnych wdrażających je w życie.**

Niniejsze badanie, przeprowadzone tylko dla części sektora rolno-spożywczego, jednoznacznie pokazuje, że realizacja teoretycznych założeń bez fundamentalnej analizy możliwych konsekwencji, może doprowadzić do długotrwałych negatywnych skutków dla unijnego i polskiego rolnictwa. W celu zapobieżenia sytuacji, która może zagrażać bezpieczeństwu żywnościowemu UE i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego, konieczne jest pilne i szerokie wykorzystanie, przez wszystkich zainteresowanych, przedłożonych argumentów w dyskusjach dotyczących budowania strategicznych rozwiązań dla tego sektora na najbliższe lata.

Izba Zbożowo-Paszowa przekazała niniejsze opracowanie Panu Grzegorzowi Pudzie, Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi pismem z dnia 26 maja 2021 r.

Jednocześnie zapraszamy do udziału w konferencji online, organizowanej przez COCERAL, na której prezentowane będą wyniki niniejszej analizy oraz odbędzie się dyskusja z uczestnikami spotkania. Konferencja odbędzie się w dniu 23 czerwca 2021 roku, szczegóły: <https://www.coceraevents.com/>